

Liikasen selvitysryhmälle (VN/24501/2020)
kirjaamo@minedu.fi

Liikunnan ja urheilun rahoituksen turvaaminen

1 TAUSTA

SVUL, TUL ja Suomen Palloliitto perustivat Oy Tippaustoimisto Ab:n vuonna 1940. Yhtiön nimeksi muutettiin 1941 Oy Veikkaustoimisto Ab. Nykymuotoinen Veikkaus syntyi vuonna 2017.

Liikunta ja urheilu on Suomen suurin kansanliike. Olympiakomitean 128 jäsenjärjestön lähes kymmenessä tuhannessa jäsen seurassa on yli miljoona jäsentä. Liikunnan ja urheilun kansalaisjärjestötoiminnassa on mukana 500 000 vapaaehtoista. Säännöllisesti vapaaehtoistehtävissä joko valmentajana, apuvalmentajana tai ohjaajana eri järjestöissä toimii noin 160 000 henkilöä.¹

2 RAHOITUSTILANNE

Valtion liikuntabudjetilla luodaan liikunnan ja urheilun edellytyksiä rahoittamalla muun muassa liikunnan olosuhteita, liikunnan kansalaisjärjestöjä, huippu-urheilua ja seuratoimintaa.

Liikuntabudjetti on viime vuosina ollut noin 155–165 miljoonaa euroa. Vuonna 2020 rahapelitoiminnan tuotoista katettiin noin 150 M€ ja yleisin budjettivaroin noin 15 M€.

Liikunta on rahapelitoiminnan tuotoista kaikista riippuvaisin toimiala: yli 90 % valtion liikuntamäärärahoista katetaan rahapelitoiminnan tuotoista.

Liikuntabudjetin suurimmat menot (TA 2021):

○ Liikunnan kansalaistoiminta (järjestöt)	45 M€
○ Liikuntapaikkarakentamisen avustaminen	28 M€
○ Valtionosuudet kuntien liikuntatoimintaan	20 M€
○ Valtionosuudet liikunnan koulutuskeskuksille	18 M€
○ Huippu-urheilu	13 M€

Kansalaisjärjestöjen avustuksien osuus liikuntabudjetista on noin kolmannes (45 M€). Liikuntabudjetista noin 40 miljoonaa euroa on lakisääteisiä menoja: esimerkiksi kuntien liikunnan valtionosuudet perustuvat lakiin. Jos liikuntabudjettia leikataan rahapelitoiminnan tuottojen vähenemisen myötä, tämä loisi painetta leikata erityisen voimakkaasti kansalaisjärjestöjen tukea, koska tämä ei ole lakiin perustuva erä.

Valtion liikuntabudjetin leikkauksen vaikutukset liikuntaan ja urheiluun olisivat vakavia. Tämä heikentäisi merkittävästi kansallisten liikuntajärjestöjen, lajiliittojen ja liikunnan aluejärjestöjen toimintaedellytyksiä. Valtion liikuntabudjetin leikkaukset olisivat myös nykyisen hallitusohjelman ja [liikuntapoliittisen selonteon](#) tavoitteiden vastaisia. Niiden tavoitteena on lisätä liikettä ja kansalaisten fyysistä aktiivisuutta, samoin kuin liikunnan kansalaistoimintaa ja urheilumenestystä.

3 YHTEISKUNNALLINEN PERUSTELU LIIKUNNAN RAHOITUKSEN TURVAAMISELLE

Liikunnan lisäämiselle on vahva yhteiskunnallinen perustelu. Liikunnan myönteiset vaikutukset yksilölle ja yhteiskunnalle ovat kiistattomat useiden tutkimusten mukaan. Liikunnan kansalaisjärjestöjen toiminnan vaikutukset ovat miljardiluokan kokonaisuus, joka tuottaa merkittäviä kansanterveydellisiä, sosiaalisia ja

¹ Mäkinen, J. (toim.) 2019. Aikuisväestön liikunnan harrastaminen, vapaaehtoistyö ja osallistuminen. KIHUn julkaisusarja, nro 67. https://www.urheilututkimukset.fi/media/urtu/julkaisut/2019_jar_aikuisvest_sel71_85829.pdf

taloudellisia vaikutuksia kaikille suomalaisille. Liikunnan kansalaistoiminnalla on tärkeä rooli esimerkiksi yksinäisyyden, eriarvoistumisen ja syrjäytymisen ehkäisijänä.

[UKK-instituutin koordinoiman selvityksen](#) mukaan liikkumattomuuden kustannukset yhteiskunnalle ovat yli 3 miljardia euroa vuodessa. Liikkumattomuudesta koituvat menot kasvavat tulevaisuudessa, jos liikunnan määrä vähenee samalla kun väestö ikääntyy. Tämä on olennainen uhka kaikkien julkisten palveluiden rahoitukselle.

Merkittävä osa väestöstä liikkuu terveystensä kannalta liian vähän ja yhä useampi istuu päivästä suuren osan. Vain viidesosa suomalaisista liikkuu riittävästi hyvinvoinnin ja terveyden kannalta.² Liikkeen lisääminen on merkittävä keino työurien pidentämiseksi sekä siten työllisyyden ja julkisen talouden vahvistamiseksi.³

Huippu-urheilun yhteiskunnalliset tehtävät liittyvät mm. yhteisöllisyyteen ja elämyksiin. Suomalaiset arvostavat urheilua: kolme neljästä pitää tärkeänä suomalaisten kansainvälistä huippu-urheilumenestystä. Kuitenkaan kansainvälisen kilpailun kiristyessä ilman resursseja menestyksen tasoa ei pystytä säilyttämään.

Sekä hallitusohjelma että liikuntapoliittinen selonteko painottavat liikunnallisen kokonaisaktiivisuuden lisäämisen merkitystä kaikissa ikä- ja väestöryhmissä:

- Hallitusohjelman mukaan tavoitteena on nostaa liikunnallista kokonaisaktiivisuutta sekä parantaa arkiliikunnan, seuratoiminnan ja huippu-urheilun edellytyksiä.
- Liikuntapoliittisessa selonteossa esitettiin liikunnan lisäämiseksi toimenpiteitä, jotka toteutettaisiin muuttamalla liikuntabudjetin rakennetta lisäämällä asteittain ja pysyvästi liikunnan budjettirahoitusta 2020-luvulla.

4 RATKAISUEHDOTUKSIA

Valtion liikunnan rahoitus tulee turvata nykytasolla. Rahapelitoiminnan tuotoilla katettavista eristä olisi luontevaa siirtää eria rahoitettavaksi yleiskatteellisesta budjetista. Tämän voisi esimerkiksi aloittaa liikunnan lakisääteisistä valtionosuuksista, jotka on jo siirretty vuoden 2021 talousarviossa yleisen budjettirahoituksen puolelle, sekä niistä eristä, jotka ovat muihin toimialoihin verrattuna budjetissa yleiskatteellisia määrärahoja.

Pysyvästi budjettivaroihin siirrettäviä määrärahoja voisivat olla esimerkiksi:

- Valtionosuudet kuntien liikuntatoimintaan (noin 20 M€, siirretty jo vuoden 2021 talousarviossa yleisen budjettirahoituksen puolelle)
- Valtionosuudet liikunnan koulutuskeskuksille (noin 18 M€, siirretty jo vuoden 2021 talousarviossa yleisen budjettirahoituksen puolelle)
- Liikuntapaikkarakentamisen avustaminen (noin 28–32 M€)

Näitä vastaavat momentit rahoitetaan kulttuuripuolella budjettivaroista. Lisäksi ehdotus valtionosuuksien siirtämisestä budjettivaroihin sisältyy liikuntapoliittiseen selontekoon.

Budjetin avaaminen esitetyllä tavalla on perusteltua, koska:

- 1) Liikunnan yhdenvertaisuus muihin toimialoihin nähden: liikunta on ainoa toimiala, jonka koko valtionrahoitus tulee käytännössä yksinomaan rahapelivoittovaroista.
- 2) Liikunnan entistä suurempi yhteiskunnallinen tarve: liikunnan ja urheilun tuoma hyvinvointi, terveys, yhteisöllisyys ja yhteenkuuluvuus.

Myös ministeri Lauri Tarasti esitti vuonna 2020 [huippu-urheilulain selvitystyössä](#), että liikuntalaista poistettaisiin valtion liikunnan rahoituksen kytkös pääosin rahapelivoittovaroihin.

² Husu P, Sievänen H, Tokola K, Suni J, Vähä-Ypyä H, Mänttari A, Vasankari T. 2018. Suomalaisen objektiivisesti mitattu fyysinen aktiivisuus, paikallaanolo ja fyysinen kunto. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:30. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161012>

³ Liikunta työurien pidentäjänä. 2020. Suomen Olympiakomitea. <https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2020/08/adaf51b3-liikunta-tyourien-pidentajana-valmis.pdf>